

Accountants, belastingconsulenten en bedrijfsjuristen: een complementaire benadering van gemeenschappelijke onderwerpen”

Studienamiddag 17 december 2003

V.l.n.r. : Piet BEVERNAGE, Alessandra SALÁ, Gérard DELVAUX, Dominique BUYSSCHAERT, Karel VAN HULLE en Johan DE LEENHEER.

Op 17 december 2003 werd een studienamiddag georganiseerd in samenwerking met het Instituut voor Bedrijfsjuristen (IBJ) omtrent de complementaire benadering van gemeenschappelijke onderwerpen die samenhangen met de beroepen van accountant, belastingconsulent en bedrijfsjurist. Het hoeft geen betoog dat deze beroepen op het terrein heel wat raakvlakken vertonen. Niet alleen zijn de accountant en de belastingconsulent er regelmatig toe gehouden zich op het

juridische pad te begeven – dit blijkt overigens uit de wettelijke opdracht van deze beroepsbeoefenaars – vaak wordt ook van de bedrijfsjurist verwacht dat hij op de hoogte is van de economische aspecten die bepaalde opdrachten met zich meebrengen.

Na verwelcoming door Johan DE LEENHEER, Voorzitter van het IAB, werden enkele belangrijke thema's op uitstekende wijze toegelicht door verschillende eminente sprekers,

met name: de heer Dominique BUYSSCHAERT (bedrijfsjurist), de heer Gérard DELVAUX (accountant en bedrijfsrevisor), mevrouw Alessandra SALÁ (bedrijfsjurist en belastingconsulent), de heer Jan VERHOEYE (accountant en belastingconsulent) en ten slotte de heer Karel VAN HULLE (Head of Unit "Financial Information and Company Law", Europese Commissie). De studienamiddag werd afgesloten door de heer Piet BEVERNAGE (Ondervoorzitter van het IBJ).

Dominique BUYSSCHAERT.

Hiernavolgend beperken we ons tot een weergave van de belangrijkste aandachtspunten uit de bijdragen van de voormelde sprekers.

1. DE TAAK VAN DE ACCOUNTANT/BELASTING-CONSULENT EN VAN DE BEDRIJFSJURIST IN HET KADER VAN EEN DUE-DILIGENCE-ONDERZOEK

De heer BUYSSCHAERT geeft in zijn bijdrage uitgebreid weer wat een due diligence is en welke de verschillende stadia in elk due diligence onderzoek zijn.

Een due diligence kan een nuttig instrument zijn in de verschillende fases van een klassiek overnameproces. Het doel is immers het vergaren van voldoende informatie betreffende de "target", zodat een gegronde beslissing kan genomen worden in het kader van een eventuele investering.

De preliminaire fase van een due diligence onderzoek bestaat voor eerst uit het verzamelen van alle

informatie die een antwoord zou kunnen bieden op relevante vragen. Daarnaast wordt er tijdens de preliminaire fase tevens een "risk assessment" gemaakt, in die zin dat de risico's geanalyseerd, gekwantificeerd en gerangschikt worden. Tenslotte wordt er tijdens de preliminaire fase tevens reeds een oordeel geveld over de meest aangewezen structuur van de transactie (aandelenoverdracht, afsplitsing, overdracht van bedrijfstak volgens gemeen recht dan wel overdracht

van bedrijfstak volgens het Wetboek van vennootschappen).

Na de preliminaire fase kan de fase van de negotiatie een aanvang nemen. De heer BUYSSCHAERT geeft een overzicht van die gegevens die niet vergeten mogen worden bij de opmaak van een raamovereenkomst.

Zodra de negotiatie tot een raamovereenkomst geleid heeft, kan de "closing" van de transactie plaatsvinden.

Voorgaande fases zijn toepasselijk op elk due diligence onderzoek. Toch dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen de "post-acquisition" due diligence, de "pre-signing" due diligence en de "pre-closing" due diligence. De verschillen tussen deze due diligence onderzoeken werden door de heer BUYSSCHAERT beknopt uiteengezet.

Na nog een aantal tips heeft de heer BUYSSCHAERT afgesloten met de veelbetekenende boodschap: "Trust but verify".

Vooraleer in te gaan op het verloop van een due diligence onderzoek,

heeft de heer DELVAUX een overzicht gegeven van de taak, de opdracht en de complementariteit van de adviseurs. Zo is de bank, door haar goede kennis van de markt van de ondernemingen en door het bankgeheim, vaak goed geplaatst om bij de aankoop of de verkoop van een onderneming als tussenpersoon op te treden. De gespecialiseerde advocaat of de bedrijfsjurist is daarentegen het best geschikt om de overlaters bij het opstellen van de overeenkomsten juridisch bij te staan. Ook de taak van de accountant is van primordiaal belang. Essentieel is dat hij de juiste middenweg vindt tussen de economische, financiële en juridische verplichtingen en de doelstellingen die de bedrijfsleider nastreeft.

Na een korte herhaling van de relevante deontologische beginselen, heeft de heer DELVAUX het synthetisch verloop van de werkzaamheden van de accountant in het kader van de waardering van een onderneming overlopen. Hierna werd de waardering van de onderneming uitgebreid besproken.

Tenslotte is de heer DELVAUX ingegaan op de garantieclausules van

Piet BEVERNAGE.

Gérard DELVAUX.

de overeenkomst. Vooreerst werd een overzicht geboden van de verschillende types van garantieclausules. Tenslotte werden de limieten van de garanties en de dekking van de garantie besproken.

2. TRANSFER PRICING : FISCALE EN CONTRACTUELE ASPECTEN – OVEREENKOMSTEN VOOR INTRAGROEPS-VERRICHTINGEN

Er zijn tal van transacties mogelijk tussen ondernemingen die tot eenzelfde groep behoren: overdrachten van materiële goederen, overdrachten van immateriële goederen, dienstprestaties en financiële verrichtingen. Ze werden door mevrouw SALÀ een voor een uiteengezet.

De uiteenzetting was vooral gericht op dienstprestaties tussen verbonden ondernemingen en beschreef de principes en regels in verband met de internationale fiscaliteit op het stuk van verrekenprijzen van dergelijke prestaties.

Die internationale fiscale regels worden uitvoerig beschreven in het rapport van de Organisatie voor Economische Samenwerking en

Ontwikkeling (OESO) inzake transfer pricing. Dat rapport werd opgesteld in 1979, herzien in 1995 en aangevuld in 1996 met een hoofdstuk VII over de intragroepsdiensten.

Wat de regels van het Belgisch fiscaal recht inzake verrekenprijzen betreft, beperkte mevrouw SALÀ haar bijdrage tot de richtlijnen van de belastingadministratie, uitgevaardigd in haar circulaire van 28 juni 1999.

In een eerste deel gaf ze een kort overzicht van de regels inzake transfer pricing die voortvloeien uit de OESO-beginselen inzake verrekenprijzen. Die regels werden benaderd vanuit de invalshoek van de intragroepsverrichtingen. Een belangrijk principe hierbij is het “arm’s length” principe. Internationaal wordt immers erkend dat de vergoedingen die betaald worden voor transacties tussen verbonden ondernemingen voor fiscale doeleinden moeten worden vastgesteld op grond van het “arms length” principe. Met andere woorden, de prijzen die binnen een groep van ondernemingen worden gehanteerd, moeten overeenkomen met de prijzen die

niet-verbonden, zelfstandige ondernemingen zouden zijn overeengekomen voor identieke of soortgelijke verrichtingen op de vrije markt.

De verrichtingen op de vrije markt kunnen echter alleen als referentie dienen voor de intragroepsverrichtingen indien de economische kenmerken van de verbonden ondernemingen voldoende vergelijkbaar zijn met de verrichtingen tussen niet-verbonden, zelfstandige ondernemingen. De voornaamste factoren van vergelijkbaarheid zijn de kenmerken van de overgedragen goederen of diensten, de functies die de partijen uitoefenen, de contractuele bepalingen, de economische omstandigheden en de

Alessandra SALÀ.

gevolgde bedrijfsstrategieën. De spreker heeft die verschillende punten onder de loep genomen.

Op grond van de OESO-beginselen worden er twee methoden voor de bepaling van verrekenprijzen onderscheiden: deze gebaseerd op de transacties en deze gebaseerd op de winsten. Mevrouw SALÀ gaf een kort overzicht van deze methoden.

In het tweede deel werd de circulaire van 28 juni 1999 besproken. Deze verschaft de taxatiediensten de eerste richtlijnen betreffende de regels die van toepassing zijn inzake verrekenprijzen. De circulaire behandelt enkel het offensief aspect van de problematiek van de verrekenprijzen, met andere woorden de mogelijkheid waarover de fiscus beschikt om tot een herziening van de verrekenprijzen over te gaan in de gevallen deze van de "arm's length"-prijzen afwijken.

Het derde deel was gewijd aan de bijzondere regels inzake verrekenprijzen op het stuk van de dienstprestaties tussen verbonden ondernemingen. In eerste instantie is het van belang te bepalen of een verbonden dienst werd geleverd die de betaling van een vergoeding tussen verbonden ondernemingen rechtvaardigt. Mevrouw SALÀ geeft een opsomming van de verschillende intragroepsdiensten waarvoor een vergoeding tussen verbonden vennootschappen gerechtvaardigd zou kunnen zijn. De "arm's length" vergoeding kan volgens de OESO-Richtlijnen op twee manieren worden vastgesteld, met name de rechtstreekse aanrekening en de onrechtstreekse aanrekening. Het derde deel werd afgerond met een korte analyse van de regels die in het Belgisch fiscaal recht van toepassing zijn, met name voornamelijk de bepalingen betreffende de simulatietheorie (of artikel 344 § 1 WIB 1992), artikelen 26 en 49 WIB 1992.

In het vierde deel, tenslotte, werden de verplichtingen van de belastingplichtige voor wat de documentatie aangaat geanalyseerd. Hoewel er in België geen specifieke verplichting bestaat om de verrekenprijzen te documenteren, heeft de Belgische belastingplichtige in elk geval baat bij het aanleggen van dergelijke documentatie.

Als conclusie wees mevrouw SALÀ erop dat de problematiek van de verrekenprijzen voor groepen van ondernemingen ongetwijfeld een heet hangijzer is geworden. Binnen de groepen van ondernemingen is een proactieve houding onontbeerlijk. Ze zijn bij het opzetten van hun verrekenprijspolitiek immers genoodzaakt om rekening te houden met deze regels en deze politiek coherent en uitgebreid te documenteren.

3. ABNORMALE OF GOEDGUNSTIGE VOORDELEN IN DE VENNOOTSCHAPSBELASTING

De heer VERHOEYE behandelde in een zeer interessante uiteenzetting het stelsel van de abnormale of goedgunstige voordelen in de vennootschapsbelasting.

De materie op het vlak van de abnormale of goedgunstige voordelen die een vennootschap verleent, wordt beheerst door artikel 26 WIB 1992.

De heer VERHOEYE wees vooreerst op het onderscheid tussen het stelsel van de abnormale of goedgunstige voordelen die een ven-

Jan VERHOEYE.

nootschap verleent en dit van de voordelen van alle aard (artikelen 32 en 36 WIB 1992).

Om dat onderscheid toe te lichten, zette hij twee praktische voorbeelden uiteen: het geval van renteloze leningen die een vennootschap toestaat aan een natuurlijke persoon en het geval van renteloze leningen die een moederonderneming toestaat aan haar dochter.

Vervolgens vatte de heer VERHOEYE de kern van het probleem aan. Hij definieerde het toepassingsgebied en verklaarde de tekst van artikel 26 WIB 1992 aan de hand van verschillende voorbeelden.

Tenslotte zette de spreker het stelsel van de abnormale of goedgunstige voordelen die een vennootschap verkrijgt uiteen.

Deze materie wordt beheerst door artikel 207 WIB 1992.

Dienaangaande wist hij te melden dat het stelsel van artikel 207 WIB 1992 een wijziging heeft ondergaan die vanaf aanslagjaar 2004 van toepassing is¹. Kort samengevat: volgens het nieuwe artikel 207 WIB

1992 mag geen aftrek noch compensatie met het verlies van het jaar of het voorgaande jaar worden verricht op de verkregen abnormale of goedgunstige voordelen.

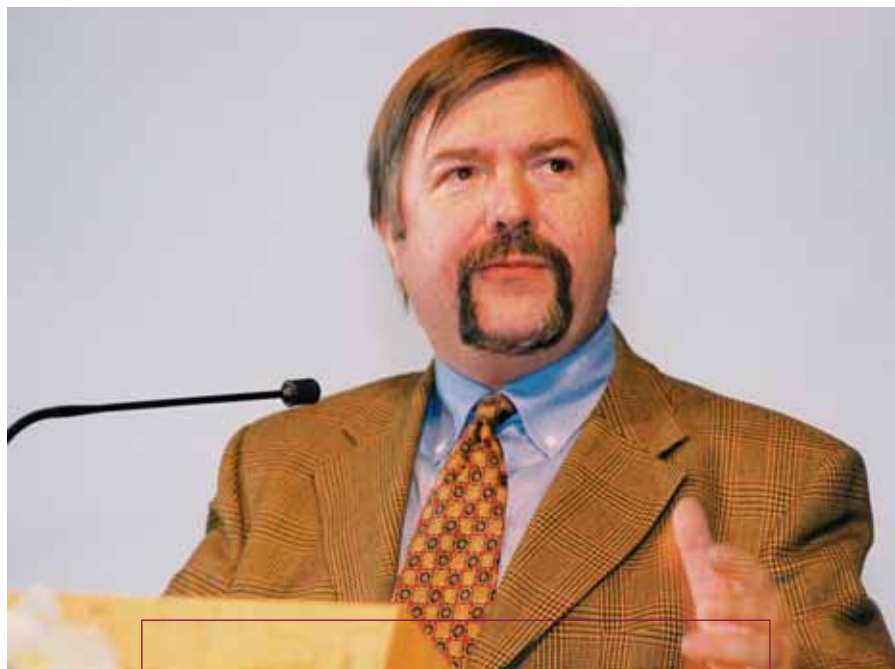
4. IAS: STAND VAN ZAKEN OP EUROPEES VLAK

De heer Karel VAN HULLE, Head of Unit "Financial Information and Company Law" van de Europese Commissie, gaf een overzicht van de recente ontwikkelingen inzake de IAS/IFRS-standaarden.

Na een uitgebreide uiteenzetting over de ontstaansgeschiedenis van de IAS-standaarden, wijdde de heer VAN HULLE bijzondere aandacht aan de huidige ontwikkelingen.

Zo wees hij erop dat de Europese Commissie op 29 september 2003 alle bestaande IAS-standaarden, met uitzondering van IAS 32 en 39, heeft goedgekeurd. IAS 32 en 39 waren immers niet aangepast aan de huidige financiële wereld, en maken momenteel het voorwerp uit van een herziening binnen de IASB. Daartoe werd een Europese werkgroep ("High level European group") opgericht, die de IASB op dit punt (en andere punten) moet adviseren.

Zoals eenieder wellicht al weet, zullen alle beursgenoteerde ondernemingen voor elk boekjaar dat begint op of na 1 januari 2005 hun geconsolideerde jaarrekening moeten opstellen overeenkomstig IAS/IFRS. De vraag rijst hierbij of in België ook niet-beursgenoteerde ondernemingen IAS zullen moeten/mogen toepassen voor hun geconsolideerde en/of enkelvoudige jaarrekening. Volgens de heer VAN HULLE bestaat er een consensus in België met betrekking tot het toelaten van niet-beursgenoteerde ondernemingen om IAS toe te passen op hun geconsolideerde jaarrekeningen. In ieder geval zal ook ons jaarrekeningenrecht een toenemende invloed ondergaan van IAS/IFRS.

Karel VAN HULLE.

Deze invloed zal toenemen naarmate de grootste ondernemingen in ons land IAS zullen toepassen op hun geconsolideerde jaarrekeningen. Dit betekent volgens de heer VAN HULLE dat IAS minstens optioneel zal worden. Uiteraard zal men zich hierbij voorafgaandelijk moeten bezinnen over de in België bestaande correlatie tussen boekhouding en fiscaliteit.

De invoering van de IAS-standaarden in het Belgisch recht heeft belangrijke gevolgen voor de accountant, maar ook voor de bedrijfsjurist.

Volgens het voorstel tot wijziging van de 8ste Richtlijn inzake de toelating van personen, belast met de wettelijke controle van boekhoudbescheiden, behoort de kennis van de IAS- en ISA-standaarden immers tot het normale curriculum van de accountants en de bedrijfsrevisoren.

De bedrijfsjurist van zijn kant zal meer en meer geconfronteerd worden met vragen vanwege de bedrijfsleiding over IAS/IFRS en de ontwikkelingen terzake. Aangezien

de toepassing van IAS de grensoverschrijdende vergelijkbaarheid van de (geconsolideerde) jaarrekeningen bevordert, zal de bedrijfsjurist er bovendien baat bij hebben deze nieuw boekhoudtaal te beheersen en te interpreteren. Daarnaast is er ook de evolutie naar een grotere verantwoordelijkheid van het management, maar ook van eenieder die haar hierbij helpt, voor de financiële verslaggeving.

De heer VAN HULLE beëindigde zijn uiteenzetting met de datum van de eerste toepassing van IAS, met name 1 januari 2005, in herinnering te brengen. Hoewel veel ondernemingen reeds de nodige inspanningen hebben geleverd om hun financiële verslaggeving voor te bereiden en/of aan te passen aan de IAS-standaarden, zijn er toch heel wat ondernemingen die dit nog niet hebben gedaan. Hoog tijd dus voor deze ondernemingen om initiatief te nemen.

Noot

¹ Wet van 24 december 2002 tot wijziging van de vennootschapsregeling inzake inkomstenbelastingen.